

در حالی که مسئولان از برنامه‌ریزی برای رشد ۷/۲ درصدی اقتصاد استان در سال آینده می‌گویند، کارشناسان معتقدند این هدف به‌سختی میسر خواهد شد

سنگ‌بزرگ رشد اقتصادی

گزارش مسعود حمیدی

در شرایطی که مدیران دولتی از برنامه‌های خود برای تحقق رشد اقتصادی ۷/۲ درصدی استان در سال آینده می‌گویند، فعالان بخش خصوصی و کارشناسان این سؤال را مطرح می‌کنند چه تحولی رخ داده است که چنین رشدی پیش‌بینی می‌شود در حالی که شاهد فرار سرمایه انسانی و ارزی از کشور و فشار مضاعف مالیات در بودجه آینده هستیم. به گزارش خراسان رضوی، رشد اقتصادی، دلالت بر افزایش «تولید» یا «درآمد سرانه ملی» دارد. یعنی اگر تولید کالاها یا خدمات به هر وسیله ممکن در یک کشور افزایش پیدا کند، می‌توان ادعا کرد که در آن کشور، «رشد اقتصادی» اتفاق افتاده است. بنابراین افزایش تولید یک کشور در یک سال خاص در مقایسه با مقدار آن در سال پایه، رشد اقتصادی کشور محسوب می‌شود. این تعریف کوتاه‌ترین تعریف برای رشد اقتصادی است که به زبانی ساده باید گفت رشد اقتصادی یعنی این که تولید و درآمد سرانه در یک کشور افزایش پیدا کند. طی یک دهه اخیر رشد اقتصادی در ایران نوسانات زیادی را تجربه کرده است اما به‌طور مشخص بعد از رکود حدود چهار سال ابتدایی دهه ۹۰ در سال‌های ۹۵ و ۹۶ رشد اقتصادی در ایران قابل توجه بود و نرخ تورم نیز کاهش یافت هر چند کارشناسان انتقادهایی به این رشد و تأثیرات و محرک‌های آن دارند که خارج از حوصله این گزارش است اما رشد اقتصادی یک مقوله چند وجه است که متأثر از عوامل زیادی است و آن را باید در سطح کلان بررسی کرد. با این حال بعد از خروج آمریکا از برجام در سال ۹۷ و اعمال شدیدترین تحریم‌ها علیه ملت ایران به‌منابه «جنگ اقتصادی» تولید و تجارت ایران با موانعی جدی روبه‌رو و به‌نوعی نوسانات نرخ ارز منجر به جهش تورم در کشور و حتی رکود اقتصادی شد این وضعیت جنگ اقتصادی علیه ملت ایران با شیوع و ویروس کووید ۱۹ و بحران کرونا تشدید شد به طوری که نرخ تورم به بالاتر از ۵۰ درصد در سال ۹۹ و حتی سال ۱۴۰۰ رسید. البته بخش عمده رشد اقتصادی در ایران متأثر از صادرات نفت است که طی سه سال گذشته به صورت جدی کاهش داشته و دولت با کسری شدید بودجه مواجه شده است. با این حال دولت سیزدهم در لایحه بودجه ۱۴۰۱ رشد اقتصادی ۸ درصدی را برای کشور پیش‌بینی کرده که این رشد اقتصادی بنا بر اذعان مدیران دستگاه‌های دولتی نیازمند سرمایه‌گذاری معادل ۳۴۶۲ هزار میلیارد تومان است.

● نیاز ۱۸۵ هزار میلیارد دی برای رشد ۷/۲ درصدی استان

از سویی دیگر دولت برای هر کدام از استان‌ها

رشد اقتصادی را به صورت جداگانه مشخص کرده که باید در سال ۱۴۰۱ محقق شود. طبق گفته رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان، رشد اقتصادی تعیین شده برای خراسان رضوی در سال ۱۴۰۱ معادل ۷/۲ است. رضا جمشیدی در جلسه اخیر شورای برنامه‌ریزی استان با بیان این‌که رشد اقتصادی استان خراسان رضوی برای سال ۱۴۰۱ معادل ۷/۲ درصد برآورد شده است، اظهار کرد: رشد بخش کشاورزی، شکار، جنگل‌داری و ماهیگیری برابر با ۴/۴، رشد بخش استخراج معدن برابر با ۱۲/۴، رشد بخش صنعت و انرژی و ساختمان برابر با ۵/۲ و رشد بخش خدمات برابر با ۸/۲ درصد پیش‌بینی شده است. وی درباره نحوه تحقق این رشد اقتصادی نیز گفت: برای تحقق این رشد نیاز به سرمایه‌گذاری معادل ۱۸۵ هزار میلیارد تومان در استان است. وی افزود: این میزان سرمایه‌گذاری از طریق بودجه عمومی دولت، تسهیلات بانکی، آورده سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، منابع داخلی شرکت‌های دولتی، منابع شهرداری‌ها، صندوق توسعه ملی، بنیادها و نهادهای عمومی غیر دولتی، اوراق مشارکت و سرمایه‌گذاری خارجی تأمین خواهد شد.

● چه اتفاق خاصی رخ داده که رشد ۷/۲ درصدی رخ دهد؟

رئیس کمیسیون سرمایه‌گذاری و بازار پول اتاق بازرگانی استان در گفت‌وگو با خراسان رضوی در این باره اظهار کرد: دولت هیچ برنامه‌ای برای این رشد اقتصادی ارائه نکرده، قرار است چه اتفاقی رخ دهد که مارشد اقتصادی ۷/۲ درصدی داشته باشیم؟ رشد اقتصادی سه‌سال اخیر کشور منفی بوده و اگر بناسست همین رویه ادامه داشته باشد قطعا رشد منفی خواهد بود. محمدعلی چمنیان تصریح کرد: رشد اقتصادی این چنینی یک‌بار در سال‌های ۹۵ و ۹۶ رخ‌داد. از سال ۹۶ تا ۱۴۰۰ رشد اقتصادی منفی بوده است و اگر اتفاقی رخ دهد که ما به همان وضعیت سال ۹۶ بازگردیم یعنی رشد اقتصادی در حد ۶ یا ۷ درصد را تجربه خواهیم کرد اما این به معنی رشد و توسعه نیست بلکه به این معنی است که ما به پنج سال قبل خود بازگشیم و از رشد منفی خارج کردیم. حتی رشد اقتصادی سال ۹۶ هم بعد از چند سال رکود و رشد منفی رخ‌داد که متأثر از امضای برجام بود. اگر برجام اتفاق بیفتد و فروش نفت کشور رونق بگیرد رشد هم محقق می‌شود اما اگر برجامی امضا نشود تحقق این رشد اقتصای غیر ممکن است زیرا در این چند سال حجم اقتصاد کشور کوچک شده، حجم سرمایه‌گذاری‌ها به شدت پایین آمده و خطوط تولید مستهلک شده و باردهی کاهش یافته است. وی درباره رشد اقتصادی استان خاطر نشان کرد: اقتصاد استان نیز تابع اقتصاد ملی است. اگر روابط بین‌المللی بهبود

پیدا کند و شاهد توسعه روابط با کشورهای منطقه باشیم، سرمایه‌گذاری‌های جدید در کشور و استان رخ خواهد داد. بسیاری از سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در استان در سال‌های گذشته توسط کشورهای عربی و همسایگان صورت گرفته است و سرمایه‌گذاران افغانستانی نیز به دلیل همین مشکلات روابط ما با دنیا ترجیح می‌دهند در کشور ترکیه سرمایه‌گذاری کنند. از سویی دیگر سرمایه‌های داخلی استان زیاد است اما به دلیل نبود امنیت سرمایه‌گذاری از کشور خارج می‌شوند.

● سرمایه انسانی هم با سرمایه‌اری می‌رود

وی ادامه داد: یکی از معضلاتی که ما امروز با آن

دسته‌بزرگ‌ریبان هستیم علاوه بر خروج سرمایه‌های

ارزی، خروج سرمایه‌های انسانی است. کارآفرینان

و متخصصان ما از کشور خارج می‌شوند. حاکمیت

باید این روند خروج را معکوس کند یعنی باید بتواند

نخبه‌ها و کارآفرینان را اقناع کند به ماندن در کشور

و سرمایه‌گذاری در تولید و توسعه اما تاکنون گامی

در این باره برداشته نشده است. اگر جلوی خروج

سرمایه ارزی و انسانی از کشور گرفته شود ان هم به

شیوه اقناع و حمایت می‌توان انتظار رشد اقتصادی

را داشت اما با حرف این کار عملیاتی نمی‌شود.

● باید توسعه صادرات داشته باشیم

چمنیان افزایش صادرات را یکی از راه‌های تحقق رشد اقتصادی دانست و گفت: شرکت‌های توانمندی در حوزه تولید طی چند سال اخیر و متأثر از کاهش واردات توانسته‌اند رشد پیدا کنند اما افزایش صادرات در شرایطی که برای دور زدن تحریم‌های بانکی و انتقال ارز و سرمایه‌گذاری باید هزینه را دو چندان کنیم به هیچ‌عنوان صرفه اقتصادی ندارد و صادر کننده متضرر و تولید کننده از صادرات منصرف می‌شود. شرکت‌های کشورهای رقیب مانند چینی‌ها با سود ۳ تا ۵ درصد بازارهای هدف را در اختیار می‌گیرند و تولید کننده ایرانی باید همه انرژی‌اش را صرف دور زدن تحریم‌ها کند

طبیعی است با ادامه این روند افزایش صادرات نخواهیم داشت.

● تسهیلات بانکی به تنهایی کار ساز نیست

رئیس کمیسیون سرمایه‌گذاری و بازار پول اتاق مشهد افزود: نمایندگان مجلس و دولت از پرداخت تسهیلات بانکی برای رونق و جهش تولید صحبت می‌کنند اما این تسهیلاتی که تنها باعث می‌شود تولید کننده بدهکار تر شود از زشی ندارد. تولید کننده تسهیلات را دریافت می‌کند که بتواند بدهی‌های قبلی خود را پرداخت کند و بعد از چند سال حجم بدهی‌ها به حدی می‌رسد که بانک‌واحد را تملک می‌کند و کارخانه را کد می‌شود. در واقع امروز بستر کسب و کار، توسعه و استفاده بهینه از تسهیلات بانکی هنوز فراهم نشده است و تنها با پول نمی‌توان آن را حل کرد.

● رشد ۷/۲ درصد محقق می‌شود، بر نامه داریم

مدیر کل امور اقتصاد و دارایی استان اما معتقد است رشد اقتصادی ۷/۲ درصدی کاملاً قابل تحقق است. امیرحیمی در گفت‌وگو با خراسان رضوی اظهار کرد: با توجه به این‌که رشد اقتصادی استان طی چند سال اخیر مثبت بوده تحقق رشد ۷/۲ درصد امکان‌پذیر است و برای تحقق آن الزاماتی مانند تأمین مالی داخلی توسط دولت و نهادهای دولتی و جذب سرمایه‌گذاری خارجی لازم است.

وی افزود: برنامه تحقق رشد اقتصادی ۷/۲ درصدی استان دارای چهار محور است؛ اول این‌که وضعیت موجود ۵۴۰۰ واحد تولیدی استان باید حفظ شود و هیچ واحدی تعطیل یا با کاهش توان تولید و ظرفیت مواجه نشود. سرمایه‌گذاری ۲۰ هزار میلیارد تومانی مورد نیاز تجهیز تولید از دو طریق در استان تأمین می‌شود. بخشی از آن جذب سرمایه‌گذاری خارجی معادل ۵۰۰ میلیون دلار است و باقی مانده، منابع دولتی، بانک‌ها و سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی است. با این ۲۰۰ هزار میلیارد تومان اگر مشکلات

غیر قابل پیش‌بینی در اقتصاد کشور و استان رخ ندهد تحقق رشد ۷/۲ درصدی برای سال ۱۴۰۱ امکان‌پذیر خواهد بود. مدیر کل امور اقتصاد و دارایی استان درباره نحوه تأمین ۲۰۰ هزار میلیارد سرمایه در استان گفت: حدود ۱۰ هزار میلیارد تومان درآمد دولت در سال جاری است، حدود ۲۵ هزار میلیارد تومان هزینه‌هایی است که دولت به انجای مختلف در استان صرف کرده و حدود ۶۵ هزار میلیارد تومان هم تسهیلاتی است که بانک‌ها تا کنون به متقاضیان واگذار کرده‌اند که سرجمع این منابع حدود ۱۰۰ هزار میلیارد تومان است و نیمی از منابع مورد نیاز را پوشش می‌دهد. ۱۰۰ هزار میلیارد تومان دیگر نیز از طریق فروش دارایی‌های مازاد دولت در استان، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و سرمایه‌گذاری ۵۰۰ میلیون دلاری خارجی است.

● سرمایه‌گذاری نیم میلیارد دلاری از کجا؟

امیرحیمی درباره این‌که چگونه بناسست نیم میلیارد دلار سرمایه‌گذاری خارجی در استان محقق شود، گفت: تا به امروز حدود ۲۰۰ میلیون دلار حجم سپرده‌گذاری ارزی رسمی است که در بانک‌های استان رخ داده و بخشی هم به صورت غیر رسمی وارد استان شده است. بنابراین تحقق جذب سرمایه‌گذاری ۵۰۰ میلیون دلاری در استان برای سال ۱۴۰۱ دور از دسترس نیست. البته این سپرده‌های ارزی ۲۰۰ میلیون دلاری فعلاً در دسترس نیست و نیازمند اجرای مکانیسمی است که بتوان آن‌ها به عنوان سرمایه‌گذاری خارجی استفاده کرد.

وی میزان سرمایه‌گذاری خارجی محقق شده در استان طی سال جاری را حدود ۲۵ میلیون دلار دانست و گفت: معمولاً ۳ درصد سرمایه‌گذاری خارجی برنامه‌ریزی شده در استان محقق می‌شود. یعنی اگر سال آینده برای ۶۰۰ میلیون دلار سرمایه‌گذاری خارجی در استان مجوز صادر شود یعنی ۲۰۰ میلیون دلار جذب، از سویی دیگر حدود ۲۰۰ میلیون دلار سپرده‌گذاری ارزی داریم که بایک مدل می‌توان از آن استفاده کرد و بخشی هم به صورت غیر رسمی وارد کشور می‌شود. بنابراین با ضرب خطا ۲۰ درصد می‌توان سرمایه‌گذاری ۵۰۰ میلیون دلاری در استان را برای سال ۱۴۰۱ محقق کرد.

وی ادامه داد: برای محقق شدن این سرمایه‌گذاری به بهبود فضای کسب و کار نیاز است و ادارات دولتی هنوز ضرورت بهبود فضای کسب را متوجه نشده‌اند و لازم است اقدامات جدی در این حوزه انجام شود.

● رشد منفی ۲ درصدی حوزه تولید در ۶ ماهه امسال

علی چشمی، عضو هیئت علمی گروه اقتصاد دانشگاه فردوسی مشهد در گفت‌وگو با خراسان رضوی اظهار کرد: بر اساس آخرین آمار منتشر

شده توسط بانک مرکزی در این باره، رشد اقتصادی کشور در شش ماه امسال معادل ۳/۳ درصد برآورد شده است. در این گزارش بانک مرکزی ارزش افزوده حوزه کشاورزی کشور منفی ۲ بوده و حوزه صنایع و معادن نیز رشد منفی ۲ در صد داشته است. این‌که رشد اقتصادی کشور در این مدت مثبت بوده به این دلیل است که رشد اقتصادی حوزه نفت و گاز حدود ۱۵ درصد و رشد حوزه خدمات ۶ درصد بوده و این دو باعث شده است که رشد کلی اقتصاد مثبت شود.

● روند سرمایه‌گذاری ناخالص منفی ۹ درصد

چشمی تصریح کرد: رشد اقتصادی نیمه اول سال ۹۹ حدود ۱/۵ درصد بوده و رشد شش ماهه امسال ۳/۳ شده است. اگر همین روند ادامه داشته باشد و هیچ تغییر جدی رخ ندهد در نهایت رشد اقتصادی کشور در سال آینده ۱/۵ درصد بالاتر از امسال خواهد بود اما نکته بر اهمیت دیگر در گزارش بانک مرکزی این است که «تشکیل سرمایه ثابت ناخالص» در شش ماه اول امسال منفی ۹ درصد بوده. یعنی به دلیل استفاده از سرمایه‌گذاری‌های قبلی رشد سرمایه‌گذاری ناخالص کشور منفی شده و این بیانگر آن است که روند سرمایه‌گذاری ناخالص در کشور منفی است. اگر استهلاک را از این سرمایه‌گذاری کنار بگذاریم سرمایه‌گذاری خالص بسیار منفی‌تر خواهد بود.

● ۲ برابر شدن مالیات استان یعنی کاهش سرمایه‌گذاری و تولید

عضو هیئت علمی اقتصاد دانشگاه فردوسی مشهد خاطر نشان کرد: این‌که دولت چه برنامه‌ای در نظر دارد تا روند سرمایه‌گذاری در کشور بهبود ببخشد می‌توان از طریق لایحه بودجه بررسی کرد. در بودجه خراسان رضوی بر اساس گفته‌های مسئولان دولتی بناسست درآمدهای وصولی دولتی از استان ۷۳ درصد افزایش پیدا کند. این یعنی مالیات‌ها قرار است دو برابر شود و فشار بر واحدهای تولیدی قرار است دو چندان شود. بدیهی‌ترین تحلیل‌های اقتصادی می‌گوید افزایش مالیات، تولید و سرمایه‌گذاری را کاهش می‌دهد. با این رویه دولت چگونه می‌خواهد رشد اقتصادی دولتی را در خراسان رضوی محقق کند؟ بودجه عمرانی استان هم وضعیت چندان مطلوبی ندارد و حتی جبران کننده تورم پیش‌بینی شده نخواهد بود و سرمایه‌گذاری دولتی در استان در سال آینده منفی خواهد بود. وی گفت: دولت بهره مالکانه معادن را چهار برابر کرده است و این یعنی دولت می‌خواهد منابع را از بخش معادن استخراج کند و بعد هم سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان پیش‌بینی کرده است که رشد اقتصادی در حوزه معدن ۱۲ درصد خواهد بود در حالی که افزایش چهار برابری بهره مالکانه با رشد ۱۲ درصدی به هیچ‌عنوان سازگار نیست.

گذشته یعنی سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ حدود ۲۷ تا ۲۸ میلیارد بودجه اختصاص پیدا کرد که ۲۳ میلیارد تومان آن پرداخت شده است.

● آموزش ۴ هزار نفر اتباع در سال جاری در استان

اسدی درباره طرح اتباع بیان می‌کند: سالیانه حدود چهار هزار نفر از اتباع خارجی از طرف دولت ۴۰۰ تا ۵۰۰ نفر هم از طرف موسسات بین‌المللی جذب کلاس‌های سوادآموزی می‌شوند که هم اکنون تقریباً صد درصد اتباعی که مطابق سهمیه به ما اختصاص داده شده بودند، جذب شده‌اند. امسال چهار هزار نفر از اتباع توسط نهضت سوادآموزی استان آموزش دیده‌اند و در حال آموزش هستند.

● تخصیص ۳۰۰ میلیارد ریال بودجه به استان برای سوادآموزی

وی درباره بودجه امسال برای سوادآموزی می‌گوید: امسال برای این کار حدود ۳۰۰ میلیارد ریال بودجه تخصیص یافته است. البته مشروط به این‌که این تعداد افراد را جذب کنیم و این افراد قبول شوند تا ما این هزینه را پرداخت کنیم چون ما قبولی محور هستیم. این موافقت نامه ۳۰۰ میلیارد ریالی به امضا رسیده است و ما پس از این که کلاس هایمان به اتمام برسد و پس از آزمون قبولی هایمان مشخص شود، پرداختی‌های مان صورت می‌گیرد. وی می‌افزاید: این ۳۰۰ میلیارد ریال مربوط به سال تحصیلی آینده است اما سال

وعده‌ای دیگر برای مشهد عاری از بی‌سواد

معاون نهضت سوادآموزی استان: مشهد تا سال ۱۴۰۲ قطعا شهری عاری از بی‌سوادی خواهد بود

● مشهد در سال ۱۴۰۰ شهری عاری از بی‌سوادی وعده‌ای که محقق نشد

معاون سوادآموزی استان در پاسخ به این سوال که آیا وعده هایتان مبنی بر این که مشهد در سال ۱۴۰۰ شهری عاری از بی‌سوادی خواهد شد، محقق شد یا خیر، می‌گوید: طبق آمار ۱۳۹۵ در شهر مشهد ۲۰ هزار و ۱۹ بی‌سواد داشتیم. الان این آمار به زیر چهار تا پنج هزار نفر رسیده است. مشکل این بود که سال گذشته به علت

کرونا کلاس‌ها تعطیل شد. بسیاری از دانش آموزان ما که در کلاس‌ها شرکت کرده بودند، نتوانستند در امتحانات پایانی یا حتی در کلاس‌ها شرکت کنند، بنابراین تجدید پایه کردند. اگر آن اتفاقات نمی‌افتاد، می‌توانستیم بگوییم شهر مشهد شهری عاری از بی‌سواد. اگر از آن طرف بازمانده از تحصیل نداشته باشیم سال ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ قطعا شهر مشهد شهری عاری از بی‌سوادی خواهد بود. هم‌اکنون مادر ناحیه ۳ مطلقاً بی‌سواد نداریم. در ناحیه ۴ میزان افرادی بی‌سواد به زیر ۲۰ تا ۳۰ نفر رسیده است در نواحی دیگر به زیر ۲۰ تا ۵۰ نفر و در بعضی نواحی دیگر مثل تبادکان این میزان شاید بیشتر باشد که در مجموع همان چهار تا پنج هزار نفر می‌شود.

خراسان رضوی درباره آمارهای میزان باسوادی در سطح استان می‌گوید: بحث سواد و سوادآموزی بحثی دامنه‌دار است. خوشبختانه سوادآموزی با شتاب مناسبی در سطح کشور و حال پیشرویی است. گروه هدف مادر سطح کشور ۱۰ تا ۴۹ سال است. طبق آخرین آمار میزان باسوادی در سطح کشور به مرز ۹۶/۶ رسیده که این میزان در خراسان رضوی ۹۷/۷ است یعنی در صد بیشتر از آمار کشوری. امیدواریم در یکی دو سال آینده آن چند درصد باقی مانده را هم بتوانیم جذب کنیم. وی در مقایسه میزان باسوادی با سال گذشته بیان می‌کند: ما سال گذشته ۹۷/۵ بی‌سواد داشتیم الان ۹۷/۷ داریم که ۰/۲ درصد نسبت به سال قبل ارتقا داشتیم. در بحث عدالت آموزشی و عدالت اجتماعی در خصوص شاخص سواد اختلاف شهر و روستا به مرز ۱/۱ درصد و اختلاف بین زنان و مردان به ۳/۲ درصد رسیده است که مردان ۳/۲ درصد از زنان باسوادتر هستند.

● شهرستان خواف کمترین میزان باسوادی در استان

معاون سوادآموزی استان در پاسخ به این سوال

گزارش بهاره موفقی

به گزارش خبرنگاری پانا، در دی ۱۳۹۷ معاون نهضت سوادآموزی استان وعده داده بود که سال ۱۴۰۰ مشهد شهری عاری از بی‌سوادی خواهد بود. وعده‌ای که محقق نشد و وی شرایط کرونا را دلیل اصلی محقق نشدن این وعده دانست. این در حالی است که رئیس نهضت سوادآموزی کشور در دی ماه امسال اظهار کرده بود که در ایام کرونا توانستیم خودمان را با شرایط سازگار کنیم تا از قافله عقب‌نمانیم و آموزش‌ها صورت گرفت. سوادآموزی یکی از شاخص‌های توسعه انسانی و از عناصر کلیدی توسعه پایدار است که در راستای پیشرفت جامعه نیاز به توجه ویژه‌ای دارد چرا که بازماندگی از تحصیل و بی‌سوادی منجر به افزایش آسیب‌های اجتماعی در جامعه می‌شود. همچنین بر اساس طرح نهضت سوادآموزی مصوبه سال ۱۳۵۸ لازم است هر سال حداقل سه میلیون نفر از افراد بی‌سواد کشور باسواد شوند.

مصطفی اسدی، معاون نهضت سوادآموزی